

Тема:

«Як діяти, якщо вашого клієнта звинувачують у застосуванні допінгу?»

Гніздовська Ганна Михайлівна

адвокатка, к.ю.н, голова АО «Юріс Феррум»,
заступниця голови Апеляційної комісії Національного антидопінгового центру
членкиня Палати з вирішення спорів УАФ

Допінг – це вчинення одного або кількох порушень антидопінгових правил.

Порушення:

- наявність забороненої речовини або її метаболітів, або маркерів у пробі, взятій у спортсмена;
- використання або спроба використання спортсменом забороненої речовини або забороненого методу;
- ухиляння, відмова або неявка для відбору проби;
- порушення порядку надання інформації про місцезнаходження;
- втручання або спроба втручання в будь-яку стадію допінг-контролю;
- володіння забороненою речовиною або забороненим методом;
- розповсюдження або спроба розповсюдження будь-якої забороненої речовини або забороненого методу;
- призначення або спроба призначення будь-якому спортсмену будь-якої забороненої речовини;
- співучасть;
- заборонена співпраця;
- дії, що вчиняються спортсменом або іншою особою для здійснення перешкод або з метою відмови від повідомлення уповноваженим організаціям.

1) наявність забороненої речовини або її метаболітів, або маркерів у пробі, взятій у спортсмена;

- **Заборонена речовина:** це хімічна сполука, яка включена до Переліку заборонених речовин і методів ВАДА.
- **Метаболіт:** це продукт розпаду або трансформації забороненої речовини в організмі.
- **Маркер:** це показник або хімічна сполука, яка свідчить про використання забороненої речовини або методу.

Винятки:

Терапевтичне використання (TUE)

- Спортсмен може отримати дозвіл на терапевтичне використання (Therapeutic Use Exemption, TUE).
- Дозвіл надається, якщо застосування забороненої речовини або методу є необхідним для лікування захворювання чи стану, який впливає на здоров'я спортсмена.

Перелік заборонених речовин щорічно оновлюється ВАДА.

Категорії:

1. Речовини та методи, заборонені в будь-який час (як під час змагань, так і поза ними):

- Анаболічні агенти
- Гормони та їх модифікатори
- Бета-2-агоністи
- Інгібітори міостатину тощо.

2. Речовини, заборонені тільки під час змагань:

- Стимулятори
- Наркотики
- Канабіноїди
- Глюкокортикоїди тощо.

3. Речовини, заборонені в окремих видах спорту:

- Алкоголь
- Бета-блокатори.

3) ухиляння, відмова або неявка для відбору проби;

Ухиляння – навмисні дії спортсмена, спрямовані на уникнення процедури відбору проби (наприклад, залишення місця без пояснень або ігнорування вимог допінг-офіцера).

Неявка – випадки, коли спортсмен не з'являється у визначений час і місце для проходження процедури, зазначені у його зобов'язаннях щодо інформування про місцезнаходження.

Роль системи ADAMS

Система ADAMS – містить дані про місцезнаходження спортсменів.

Спортсмен зобов'язаний регулярно оновлювати інформацію про своє місце перебування для можливості проведення позазмагального тестування.

Наслідки

- Пропуск трьох тестувань протягом 12 місяців (через неправильну або несвоєчасну інформацію в ADAMS) розцінюється як порушення правил.
- Санкції за ухиляння, відмову або неявку можуть включати дискваліфікацію від участі у змаганнях на строк до 2 років, а у разі обтяжуючих обставин – довше.

Всесвітнє антидопінгове агентство (ВАДА)

Дата заснування: 1999 р.

Штаб-квартира: Монреаль, Канада.

Мета: очолити всесвітній рух за спорт без допінгу.

Напрямки діяльності:

- нагляд за прийняттям, імплементацією та дотриманням Кодексу;
- антидопінгова освіта;
- проведення наукових досліджень та акредитація лабораторій;
- публікація списку заборонених речовин;
- координація та розвиток антидопінгової діяльності у світі;
- співпраця з урядовими, судовими та антидопінговими органами та організаціями;
- незалежні місії спостерігачів на великих спортивних заходах.

До АДО відносяться:

- міжнародний олімпійський комітет;
- міжнародний паролімпійський комітет;
- міжнародні Федерації;
- Національні Олімпійські Комітети та Паралімпійські Комітети;
- організатори великих спортивних заходів;
- національні антидопінгові організації.

АДО можуть делегувати будь-яку стадію допінг-контролю.

Н., міжнародна агенція допінг-тестування (ІТА) проводила тестування на останніх олімпійських іграх.

АДО в Україні

Спеціалізована державна установа - Національний антидопінговий центр (далі – НАДЦ).

У структурі НАДЦ є:

- Дисциплінарна антидопінгова комісія (далі - ДАК);
- Апеляційна антидопінгова комісія (ААК);
- Комітет з терапевтичного використання (КТВ).

ДАК - розглядає випадки порушення антидопінгових правил

Рішення – оскарження або до ААК НАДЦ, або до САС (спортсмени міжнародного рівня).

ААК:

- розглядає в апеляційному порядку випадки порушення Антидопінгових правил;
- розглядає скарги на рішення КТВ.

Питання відповідальності:

- Принцип суворої відповідальності (strict liability) означає, що спортсмен несе відповідальність за наявність забороненої речовини у своєму організмі, незалежно від наміру чи вини.

CAS щодо суворої відповідальності

CAS 95/142 (L. / FINA):

- Відсутність прив'язки до наміру: санкції накладаються незалежно від того, чи була дія спортсмена умисною.
- Рішення: наявність забороненої речовини автоматично є порушенням.

CAS 94/129 (USA Shooting & Q. / UIT):

- CAS вважає, що "сувора відповідальність" є виправданою для боротьби з допінгом, навіть якщо це може здаватися несправедливим у конкретних випадках.
- CAS визнає важливість захисту спортсмена від "несправедливого покарання".

Однак пріоритет віддається боротьбі з допінгом:

"Дії відбуваються виключно у сфері контролю спортсмена" (CAS 2001/A/317).

Визначення тягара та стандарту доказування

- Тягар доказування - на АДО (ст. 3.1. Всесвітнього антидопінгового Кодексу).
- АДО повинна довести порушення антидопінгових правил атлетом.
- Цей принцип закріплено в статті 3.1 Світового антидопінгового кодексу (WADC).

Тягар доказування для спортивної організації

- АДО має довести наявність забороненої речовини в організмі спортсмена.
- Принцип заснований на загальноприйнятій нормі швейцарського права: **"особа, яка стверджує факт, повинна його довести"**.
- Якщо наявність забороненої речовини доведена, виникає презумпція вини спортсмена.

Перехід тягара доказування до спортсмена

- Спортсмен повинен довести, що заборонена речовина потрапила в організм без його вини або недбалості.
- Цей підхід підтримується Швейцарським Федеральним Трибуналом як відповідний суспільним інтересам.

Стандарт доказування

Для АДО:

- **"До комфортного переконання суду"**, що є більш суворим, ніж баланс ймовірностей, але менш суворим, ніж стандарт кримінального права.

Для спортсмена:

- **"Баланс ймовірностей"** – необхідно довести, що один зі сценаріїв є більш вірогідним, ніж інші.

Справа CAS 2001/A/343, UCI v. Vo Hamburger, Award of 28 January 2001, ('Hamburger Ruling')

Основні висновки:

- Принципи кримінального права зазвичай **не застосовуються при перегляді санкцій**, накладених спортивними асоціаціями.
- Відповідно, перегляд таких санкцій здійснюється за стандартами цивільного процесуального права.
- Допінгові санкції мають **суттєві наслідки** для спортсменів:
 - обмежують можливість займатися професійною діяльністю;
 - впливають на репутацію та соціальний статус.
- Через це застосовується **вищий стандарт доказування**, ніж у звичайних цивільних справах.
- **«Баланс імовірностей»** менш суворий, ніж кримінальний, але вищий за загальний стандарт цивільного права.
- санкції мають враховувати інтереси спортсменів і забезпечувати баланс між боротьбою з допінгом та справедливістю до атлетів.

Збір доказів та тактика захисту при різних видах допінгу

1. Отримання повідомлення про можливе порушення антидопінгових правил / несприятливий результат аналізу

Спортсмен - на електронну адресу, яка зареєстрована у системі ADAMS.

Відповідна національна федерація.

Необхідно перевірити:

- 1) відсутність відхилення від Міжнародного стандарту з обробки результатів, Міжнародного стандарту із тестування та розслідувань;
- 2) наявність дозволу на терапевтичне використання;
- 3) наявність фактів попередніх порушень антидопінгових правил (повторність!);
- 4) юрисдикцію антидопінгової організації (АДО) – щоб розуміти, як проходить розгляд та слухання.

відсутність відхилення від Міжнародного стандарту з обробки результатів, Міжнародного стандарту із тестування та розслідувань;

Правило: всі процедури, пов'язані з відбором, тестуванням та обробкою результатів допінг-проб, були виконані відповідно до правил, встановлених ВАДА.

Міжнародний стандарт із тестування та розслідувань (ISTI):

- Визначає, як мають проводитися допінг-тести, включаючи порядок взяття зразків, їх транспортування, аналіз і зберігання.
- Описує права та обов'язки спортсменів під час тестування.

Міжнародний стандарт з обробки результатів (ISRM):

- Регулює порядок аналізу проб у лабораторіях, обробку результатів та процедуру апеляції.

Справа CAS 2019/A/6148 World Anti-Doping Agency (WADA) проти Sun Yang та FINA

Подія: У вересні 2018 року спортсмен Sun Yang, один із провідних плавців світу, відмовився співпрацювати із командою, яка проводила відбір допінг-проб. Це включало знищення контейнерів із зразками крові.

Порушення: WADA звинуватила Sun Yang у порушенні статей 2.3 (відмова від допінг-контролю) та 2.5 (маніпуляції) Кодексу FINA.

Рішення FINA: Спочатку FINA виправдала спортсмена, заявивши, що процедури відбору проб були проведені з відхиленнями від Міжнародних стандартів тестування.

Апеляція WADA: WADA звернулася до CAS із проханням переглянути рішення FINA, стверджуючи, що Sun Yang порушив правила антидопінгового контролю.

Аргументи WADA:

- Збір проб відповідав Міжнародним стандартам із тестування (ISTI).
- Sun Yang не мав підстав для відмови від співпраці з уповноваженими особами.
- Дії спортсмена, зокрема знищення контейнерів із зразками, є навмисним порушенням правил.

Аргументи Sun Yang:

- Особистий лікар спортсмена та сам Sun Yang поставили під сумнів акредитацію членів команди, які проводили тестування.
- Були порушені права спортсмена, включаючи конфіденційність і процедурну прозорість.
- Команда тестувальників не змогла надати всі необхідні документи, що робило процедуру неправомірною.

Рішення CAS

(перше, лютий 2020):

- Sun Yang визнано винним у порушенні статей 2.3 та 2.5.
- Накладено санкцію: **8-річна дискваліфікація** через статус "повторного порушника".

Апеляція до Швейцарського федерального трибуналу:

- Спортсмен заявив про упередженість одного з арбітрів CAS.
- У грудні 2020 року Швейцарський федеральний трибунал анулював рішення CAS.

Другий розгляд CAS (травень 2021):

- Нова панель арбітрів CAS переглянула справу.
- У результаті Sun Yang було дискваліфіковано на 4 роки та 3 місяці, що дозволило йому повернутися до змагань після Олімпійських ігор у Токіо.

Загальне правило:

АДО розглядає справу:

- ініціювала та здійснила відбір проб;
- або першою повідомила спортсмена про порушення (якщо проби не відбиралися). Н., якщо порушення по паспорту крові.

АДО може делегувати будь-яку стадію допінг-контролю.

2. Подання пояснень, доказів, запитів про відкриття проб.

(до отримання обвинувачення)

Повідомлення про Неприятливий результат аналізу

Спортсмен має право:

- подати запит на аналіз проби Б;
- подати запит на отримання лабораторного пакету документів щодо проби А;
- надати письмове пояснення та докази щодо Неприятливого результату аналізу.

Що потрібно зробити:

- визначитись, яким шляхом допінг міг потрапити до організму (ліки, БАДи, хвороби за останні роки, харчування тощо);
- запросити пакет документів щодо проби А (можна дізнатися концентрацію речовини; забезпечити час для належного збору доказів);
- відкривати пробу Б лише у разі відхилення від Міжнародного стандарту з обробки результатів, Міжнародного стандарту із тестування та розслідувань.

Повідомлення про можливе порушення антидопінгових правил

Спортсмен має право:

- надати докази, пояснення;
- запросити експертні висновки (н., заборонений метод на підставі аналізу біологічного паспорту (модулю крові));
- ознайомитися з свідченнями свідків (н., заборонена співпраця).

3. Отримання повідомлення про обвинувачення

Спортсмен має право:

- прийняти або оскаржити обов'язкове тимчасове відсторонення;
- добровільно прийняти необов'язкове тимчасове відсторонення;
- визнати порушення та прийняти запропоновані наслідки;
- подати письмовий запит щодо проведення слухань відповідним органом АДО.

Н., у НАДЦ - Дисциплінарна антидопінгова комісія НАДЦ, у міжнародних АДО – Трибунали.

Необхідно визначити:

- чи приймати тимчасове відсторонення (зараховується до строку дискваліфікації);
- чи є шанс довести відсутність вини спортсмена під час слухань або знизити строк дискваліфікації;
- чи визнавати порушення та прийняти наслідки (строк дискваліфікації скоротять на рік, іноді на два (якщо 8ім років);
- слухання по письмовим доказами чи запросити за участю спортсмена.

4. Проведення слухань:

- спортсмен подає свою письмову позицію щодо повідомлення про обвинувачення;
Н., у ДАК НАДЦ – запит на слухання, Трибунал UCI - statement of defence.
- АДО викладає свою письмову позицію;
- призначення арбітрів (1 чи три);
- визначення оплати (чи є авансовий платіж);
- визначення порядку проведення слухань – дата, виклик свідків, залучення перекладачів.

Можливості зменшення санкції

Довести:

- відсутність вини і халатності (н., саботаж) – дискваліфікація не застосовується;
- вина або недбалість незначні, якщо справа пов'язана з особливою субстанцією/забрудненим продуктом – попередження або дискваліфікація строком до 2 р.
- вина або недбалість незначні, якщо справа не пов'язана з особливою субстанцією/забрудненим продуктом – строк дискваліфікації може бути зменшений максимум у половину.

5. Оскарження рішення.

- Варіанти:
- апеляційні органи АДО. Н., НАДЦ – ААК НАДЦ;
 - спортивний арбітражний суд (САС).

Строк – 21 день або 31.

JURIS FERRUM

Дякую за увагу!

Контактні дані:

+38(068)259-33-05

gnizdovskaya@jurisferrum.com

www.jurisferrum.com